

FÖRETAGSAM SKÄRGÅRD

Företagsam Skärgård r.f.

Verksamhetsplan 2026

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Skärgårdsutveckling.....	1
Projekt	1
Interreg Central Baltic Enhanced ERA (Enhanced Employment Opportunities in Rural Areas)	2
Interreg Central Baltic Scale up together!	2
Projektansökningar som är inskickade 2025	3
Horizon projektet Aurora	3
Central Baltic ansökan FAIR	3
Media och synlighet	4
Samarbeten	4
Ekonomiskötsel och föreningens arkiv.....	4
Finansiering 2026	5

Inledning

Företagsam Skärgård arbetar för en levande skärgård på Åland. Detta kommer vi år 2026 göra genom att fortsätta driva projekt, hålla utbildningar samt vara aktiva i våra nätverk. År 2026 kommer vara ett år då vi arbetar vidare med projekten Enhanced ERA och Scale up together!. Vi kommer också ansöka om ett eller flera projekt genom, Interreg Central Baltic och Europe eller Leader Åland för att ytterligare säkra finansieringen för verksamheten i framtiden.

Vad gäller deltagande i mässor deltar vi gärna om möjligt. Skärgårdsmarknaden skall föreningen fortfarande finansiera.

Skärgårdsutveckling

Verksamhetsledarens uppdrag har under 2025 varit att driva den befintliga verksamheten vidare samt att söka nya projekt som kommer vara på agendan för 2026. Vi har för tillfället två projekt som är aktiva. Under september 2025 har två projektansökningar lämnats in. En till Interreg Central Baltic, FAIR (Skärgårdskonsekvensanalys) och en till Horizon Europe vid namn Aurora. Verksamhetsledarens arbete innefattar näringslivsutveckling i form av att driva projekt, fungera som sekreterare vid Skärgårdsnämndens möten samt handha föreningens administration inkluderande bl.a. styrelsens möten, ekonomin m.m. Det som nu har tillagts till arbetsuppgifterna är att lägga tid på att utreda processen för en EGTS (Europeisk grupperingar för territoriellt samarbete) för Nordiska Skärgårdssamarbete (NSS). Verksamhetsledaren kommer också lägga tid på Landsbygdsgalan 2026 där hon sitter med i organisationskommitteen.

Inflyttning till kommunerna är en fråga som Företagsam Skärgård kommer att fortsätta jobba med tillsammans med Skärgårdsnämnden. För att få en nödvändig inflyttning till kommunerna behövs framför allt bostäder. På detta sätt får vi livskraft till Skärgårdskommunerna. Distansarbete är en naturlig del av det framtida arbetslivet i skärgården. För att jobba vidare med inflyttning sitter verksamhetsledaren med i styrgruppen för Åland Livning från och med 2025 och uppdraget fortsätter.

Föreningen tillhandahåller kostnadsfri koordinering för skärgårdens näringsliv, till exempel genom att koordinera och hjälpa företagare vidare, delta som stödande samarbetspartner i projektansökningar, stöda generationsväxlingar och nyetableringar. Samarbeten uppmuntras för att effektivisera denna verksamhet, till exempel med Ålands Näringsliv, Åland living samt Visa vägen/AMS för aktiviteter i skärgården om möjlighet ges. En viktig del av det nya strategiarbetet är att utreda hur föreningen kan stöda skärgårdens invånare att verka och leva i skärgården. Utöver detta skall föreningen fortsätta arbeta för att åstadkomma nya möjligheter som gagnar Skärgården till exempel i form av att söka externa projekt som föreningen kan delta i. Viktigt är också att föra fram möjligheten till distansarbete inom olika områden. Distansarbete utgör en möjlighet för ökad inflyttning och har en klart växande potential och trend. Allt detta gör verksamhetsledaren på sin 50% arbetstid.

Projekt

Föreningen skall fortsättningsvis ha beredskap att äga, driva eller medverka i olika projekt relaterade till föreningens målsättningar, t ex EU-stödda projekt. Detta förutsätter att föreningen erhåller medel för finansiering av nödvändig personresurs för skötsel och administration av projekten. Sedan 2017 har föreningen fördubblat varje 1€ som föreningen fått via resultatavtalet till 2€ EU-medel via projekt.

VERKSAMHETSPLAN 2026

Föreningens verksamhetsledare behöver finnas tillgänglig för att aktivt söka lämpliga projekt att äga, driva eller medverka i. Vilket behövs för den koordineringen som krävs för det förberedande arbetet projektansökning och stöd för projektledarna. Föreningen är öppen för partnerskap i näringslivsbefrämjande projekt.

Interreg Central Baltic Enhanced Employment Opportunities in Rural Areas

Det treåriga projektet, Enhanced Employment Opportunities in Rural Areas (Enhanced ERA), syfte är att förbättra egenföretagandet för skärgårdsbor i åldern 50+ och ungdomar genom entreprenörskapsutbildning, mentorskap och nätverkande.

Projektet innehåller ett internationellt entreprenörskapsutbildningsprogram som sträcker sig över åtta månader och inkluderar både online och på plats (80timmar). Programmet kommer att innehålla regionalt och gränsöverskridande nätverk, mentorskap och individuellt arbete, vilket i slutändan vägleder deltagarna i att utveckla sina egna affärsidéer och skapa en affärsplan. Första utbildningen av två är nu gjord (2024-2025) och nu startar den sista utbildningen (2025-2026).

De personer som genomför programmet kommer att få ett certifikat från Estonian University of LifeSciences. Partners i detta projekt förutom vi är Lahemaa Tourism Association(EE), Sooma Tourism Association(EE), Gauja Nationalpark Tourism Association(LV), Luksia, Municipal Education, Training Consortium in Western Uusimaa (FI) och Söderhamn kommun (SE). Som Leadpartner fungerar Estonian University of Life Sciences.

Inom projektet kommer vi också att anställa mentorer vars uppgift är att stöda deltagarna i sitt entreprenörskap. Vi kommer ha 2-3st mentorer och målet är att 14st deltagare kommer att genomföra denna utbildning. Under första utbildningsprogrammet hade vi 7 personer som utexaminerades.

Verksamhetsledaren Agneta Wackström fungerar som projektets ledare. Projekttiden är 1.4.2024-30.3.2027. Totala budgeten är 1.024.882,19€ och Företagsam skärgårds budget är 110.000€ av den.

Interreg Central Baltic, Scale up together!

Scale Up Together!-projektet syftar till att öka konkurrenskraften hos livsmedels- och turismföretag på landsbygden genom att skala upp deras verksamhet via innovativ affärs- och produktutveckling. Dessutom strävar projektet efter att stärka entreprenörernas färdigheter, kunskaper och nätverk för att kunna växa, samt att skapa bättre kopplingar mellan livsmedelsprodukter och tjänstesektorn, matturism, partnerskapsjordbruk och andra tjänsterelaterade produkter.

Projektet erbjuder detta stöd genom att genomföra en stegvis gränsöverskridande uppskalningsprocess baserad på olika verktyg för idéutveckling och nytänkande kring affärsmodeller. Det gränsöverskridande metoden möjliggör nätverkande och samarbete genom gemensam innovation, marknadsföring och erbjudanden, samt utveckling av produkter.

Det finns rum för 6 företag från Åland som väljs ut att bli deltagare under det tre år långa projektet.

Partnerskapet består av fem aktörer från tre länder (FIN och Åland, Estland, Sverige), där Helsingfors universitets Ruralia-institut är Leadpartner. Övriga partners är Företagsam Skärgård (Åland), Södertörns högskola (Sverige), Estonian Rural Tourism (Estland) och Yrkeshögskolan i Åbo, Turku UAS (Finland). Totalbudgeten är 1 042 313,26€ och Företagsam Skärgårds andel är 174 241,03€. Som projektledare fungerar Harriet Strandvik.

Projektansökningar som är inskickade 2025

Horizon projektet Aurora

Projektet AURORA vill möta de demografiska utmaningar som Europas landsbygder, öar och bergsområden står inför – såsom avfolkning, säsongsturism och brist på attraktiva jobb och tjänster – genom att kombinera forskning, nya digitala verktyg och lokala pilotinsatser. Projektet samlar ny kunskap genom den hittills mest detaljerade kartläggningen på NUTS3-nivå av varför människor flyttar från eller till landsbygden, inklusive effekterna av den gröna och digitala omställningen (Twin Transition). Med avancerade metoder som digital etnografi, AI och mikrosimuleringar samt fältstudier i sju pilotområden fylls viktiga kunskapsluckor och även svåråtkomliga grupper, minoriteter och säsongarbetare, inkluderas. Vidare utvecklas ett nytt digitalt verktyg – Rural Demographic Intelligence Explorer – en AI-baserad plattform kopplad till EU:s Atlas of Demography, som ger beslutsfattare och lokala aktörer realtidsdata om trender, orsaker och effekter av migration, turism, digital nomadism med mera. Samtidigt byggs lokala "Smart Nests" upp i form av sju Smart Villages, Mountain- eller Island Nests som fungerar som testbäddar för nya idéer, mobiliserar lokalsamhällen genom workshops och samfinansierade initiativ och stärker attraktionskraften i tre dimensioner: traditionell (tjänster, infrastruktur), grön (miljö, hållbarhet) och digital (teknik, distansarbete). Dessutom testas småskaliga innovationer genom lokalt drivna pilotprojekt som finansieras och utvärderas via finansiellt stöd till tredje parter, med målet att förbättra livskvalitet, arbetsmöjligheter och hållbar utveckling samt bygga långsiktiga lösningar inom utbildning, service, turism, digitalisering och miljö. Slutmålet är att människor inte bara ska ha rätten att flytta, utan också rätten att stanna i sina hembygder, samtidigt som landsbygderna stärks i sin attraktionskraft för att bli mer resilienta, inkluderande och livskraftiga i den gröna och digitala omställningen.

Projekttiden är 4år. Budget 280.437,50€. 100% finansierat av EU. Totalt 19 partners. 8 arbetsblock. Totalbudget 6,5 miljoner. White Research SRL (Belgien) har skrivit ansökan. Ansökningstiden löpte ut 16.9.2025. Om ansökan godkänns i december 2025/januari 2026 kan projektet börja i februari 2026. Vi kommer få ca. 70% av budgeten i förskott.

Central Baltic ansökan FAIR

Myndigheter som styr ö-samhällen saknar ofta tillräckliga verktyg för att på ett rättvist och effektivt sätt kunna bedöma konsekvenserna av nya politiska beslut och regelverk. Detta kan leda till ett toppstyrt beslutsfattande som begränsar möjligheterna för lokala invånare och företag att bidra. Som en följd kan öbor känna sig exkluderade, samtidigt som tjänstemän får svårigheter att säkerställa att besluten är rättvisa och lokalt relevanta.

Projekt FAIR ska ändra detta genom att utveckla ett digitalt verktyg – *Fair Archipelago Impact Assessment* – som gör det möjligt för tjänstemän och beslutsfattare att på ett rättvist och evidensbaserat sätt utvärdera effekterna av nya policyförslag.

Verktyget utvecklas i nära samarbete mellan öbor, tjänstemän och politiker genom intervjuer, workshops, enkäter och sociala medier. Målet är att skapa en inkluderande och legitim metod för beslutsfattande, stärka tjänstemännens kapacitet, samt bygga upp förtroendet mellan invånare och myndigheter. Projektet bygger på samarbete mellan Åland och Stockholmsregionen för att möta de särskilda utmaningar som Östersjöns ö-samhällen står inför, såsom små befolkningar, höga kostnader och utflyttning. Genom att utveckla ett digitalt bedömningsverktyg, samskapat med öbor, myndigheter och tjänstemän, blir det möjligt att bättre förstå effekterna av nya beslut och investeringar. Detta stärker myndigheternas kapacitet, ökar invånarnas delaktighet och leder till mer rättvisa och lokalt anpassade beslut.

Slutresultatet blir ett skalbart verktyg som gör beslutsprocesser snabbare, mer transparenta och rättvisa. Företagsam Skärgård kommer fungera som Lead partner och detta gör vi tillsammans med Länsstyrelsen i Stockholms län. Totalbudget 213.508,06€, FS 141.579,94€ LST: 71.928,12€.

Media och synlighet

Föreningens hemsida skall vara tillgänglig, informativ och uppdaterad för att fånga intresset hos personer som kan tänka sig att flytta till skärgården. För att fånga intresset hos potentiella inflyttare, är även sociala media till stor hjälp.

Föreningens hemsida (www.skargarden.ax) skall fortsatt fyllas med relevant innehåll för att utveckla skärgårdens och föreningens synlighet. Kommunernas infoblad, Facebook och Instagram kommer fortsatt att användas för att sprida information om verksamheten och för att bjuda in till våra träffar etc.

Samarbeten

Föreningen avser utveckla redan påbörjade samarbeten och aktivt jobba vidare med att hitta samarbeten med andra organisationer, detta för att skapa synergieffekter och få hjälp med att tackla de utmaningar som skärgården står inför. Samarbeten som redan är initierade är medlemskap i andra organisationer såsom FÖSS (Finlands Öar – Suomen Saaret) och i ESIN (European Small Island Federation). John Wrede har representerat föreningen i FÖSS. För ESIN har verksamhetsledaren Agneta Wackström utsetts till ordinarie i styrelsen med ordförande John Wrede som suppleant, och representerar år 2025–2026. Under årsmötet 2025 utsågs verksamhetsledaren till ordförande för ESIN för samma period. Vi samarbetar också med Nordiska Skärgårdssamarbetet (NSS) där föreningen väljer Ålands Landskapsregerings representanter. Idag har Anna-Lena Groos ordinariepost i styrelsen och verksamhetsledare Agneta Wackström är hennes suppleant. Föreningen samarbetar också med verksamheter relaterade till skärgårdar, så som Ålands Näringsliv, Leader Åland, Visit Åland, Ålands landsbygdsutvecklare samt Högskolan på Åland. Detta samarbete har under 2024 mynnat ut till Skärgårdsturnen. Under våren 2026 kommer Företagsam Skärgård och Lokalkraft Leader Åland tillsammans med Ålands Näringsliv, Visit Åland och kontaktpersonen för Interreg Central Baltic att göra en likande turné med att besöka alla skärgårdskommuner. Syftet är att skapa kontakter, besöka verksamheter och öka tillgängligheten för direkt kommunikation. Upplägget är att hålla pop up-kontor i respektive kommun för rådgivning och nätverkande, utföra projekt- och företagsbesök, samt arrangera allmänna informationstillfällen.

Företagsam Skärgård bidrar till förverkligandet av "Utvecklings- och hållbarhetsvisionen för Åland", främst som medaktör i det nätverk, "Bärkraft", som bildats för ändamålet.

Gällande lokalt samarbete skall föreningen söka samarbete med Åland Living gällande rekryteringsmässor. Föreningen har också representerats av verksamhetsledaren i arbetsgruppen för Smakturismprojektet samt Landsbygdsutvecklingens styrgrupp. Flytten till Ålands Landsbygdscentrum (ÅLBC) medförde också en plats i ÅLBCs ledningsgrupp.

Ekonomi skötsel och föreningens arkiv

Nova Alandia kommer fortsättningsvis anlitas år 2026 för skötseln av föreningens bokföring, löneräkning samt arkivering av föreningens material. Bokföringsprogrammet Briox fortsätter föreningen också att använda.

Finansiering 2026

Verksamheten år 2026 finansieras av kommunernas medlemsavgifter samt av medel som erhålls av landskapsregeringen i och med resultatavtalet. Idag har föreningen ett resultatavtal för tiden 2024-2027 där det årliga bidraget är som för tidigare år 40.000€. Styrelsen kommer äska om 45.000€ av ÅLR för att NSS tar mera tid än tidigare och kommer även kräva mera resor för att ta fram underlag till rådet gällande EGTS-frågan. Kommunernas medlemsavgifter är per kommuninvånare samma oavsett skärgårdskommun, och för 2026 är medlemsavgiften 9€ per kommuninvånare.

Sammantaget uppgår föreningens budgetanslag till **62.987,32 €**.

BILAGA 1

BUDGET 2026

Företagsam Skärgård r.f.

(Projekt har egen budget och ingår ej i denna.)

Budget 2026 Budget 2025 Utfall 2024

KOSTNADER

Löner

Lön Verksamhetsledare	26000	25200	26 885,61 €
Semesterpenning	1300	1070	0,00 €
pension	5000	5000	4 761,56 €
Olycksfallsförsäkring, lösöres samt ansvarsförsäkring	179	179	75,00 €
Lagstadgad arbetshälsovård, Medimar	200	200	67,35 €
Lönebikostnader	2500	1500	2 356,42 €
Totala personalutgifter	35179	33149	34 145,94 €

Ersättningar styrelsen

Styrelsensmötes arvoden	3150	3 150,00 €	2 580,00 €
Särskilda ersättningar (ordförandens arvode)	2000	2000	550,00 €
Resor och traktamenten för styrelsens möten	1000	1000	824,06 €
Verksamhetsgranskning	310	310	310,00 €

Skärgårdsnämnden 2 möten

Mötesarvoden	1320	1800	955,00 €
Traktamenten	500	1300	270,00 €
Resersättningar	600	1500	399,57 €

Nordiska Skärgårdssamarbetet (NSS) rep. LR

Rådsmedlem (resa, övernattning)	900	450	0,00 €
Styrelsemedlem (resa, övernattningar)	2200	450	0,00 €

Material & Fönödenheter

Kontorsmaterial, tidningar	100	100	58,40 €
Traktering (kontoret, styrelsemöten)	300	210	334,00 €
Kopieringsmaskin, bredband och WiFi (för två personer)	500	500	491,50 €

Administration

Kundtjänster (bokföring, löneräkning)	3700	3200	3 669,20 €
telefonräkning	360	360	693,92 €
Program, Adobe Pro, Briox, mm.	1500	1300	1 562,86 €
Posttjänster	20	20	0,00 €

Info och annonsering	0	0	0,00 €
Kontors-, bank- och experttjänster, PRS	400	500	369,20 €
Resor och traktamenten för verksamhetsledare samt styrelsen	3700	5000	4 434,50 €
Skärgårdsturne med ÅNL, Visit Åland mm.	750	750	0,00 €
Hyor			
Hyor för kontor samt städning	2128,32	2100	2 072,62 €
Hyor för möteslokaler	0	0	0,00 €
Verksamhet			
Gemensam marknadsföring (medfinansiering mässor som skärgårdsmässan + Ålandsmässan)	1500	1500	1 449,53 €
Deltagaravgift ESIN	400		630,00 €
Medfinansiering i projekt		0	0,00 €
Medlemsavgifter (ESIN 300€, Leader Åland 20€, FÖSS 50€)	370	370	370,00 €
Övriga kostnader, uppvaktning mm.	100	100	50,00 €
Total kostnad	62987,32	61119	56 220,30 €

INKOMSTER

Försäljnings inkomster

Ränta			2,86
Kommunandel, 9 € per invånare			
Enligt Åsub statistikbok 2024, 1992 invånare	17928	18414	18 414,00 €
övrigt, svenska kulturfonden. 15% flat rate från Enhanced ERA			2 500,00 €
Bidrag från ÅLR	40000	40000	40 000,00 €
Total inkomst	57928	58414	60 914,00 €

RESULTAT	-5059,32	-2705	4 693,70 €
-----------------	-----------------	--------------	-------------------

Antal boende per kommun i 2024 enligt ÅSUB statistik

Brändö	430,00
Föglö	502,00
Kökar	227,00
Sottunga	101,00
Kumlinge	273,00
Vårdö	459,00
Totalt:	1992,00